

УДК 338.4
JEL: Q1; R51
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-194-201>

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

©2024 ОЛЕКСАНДРЕНКО І. В.

УДК 338.4
JEL: Q1; R51

Олександренко І. В. Управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств в Україні

Метою написання статті є обґрунтування необхідності управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств в Україні в контексті забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів для виконання всіх виробничих і невиробничих цілей. У контексті дослідження було визначено сутність фінансової діяльності та виділено її функціональні характеристики, що дозволяє детально оцінити її роль у фінансовому забезпеченні розвитку підприємств. Систематизовано основні фактори впливу на фінансову діяльність сільськогосподарських підприємств, врахування яких виступає визначальною функцією управлінського процесу. Проведено аналіз основних показників економічного розвитку підприємств сільськогосподарства в Україні, що дозволило встановити рівень рентабельності їх діяльності, що вказує на наявність власних фінансових ресурсів у структурі джерел фінансового забезпечення. Обґрунтовано, що прибуткова діяльність сільськогосподарських підприємств не дозволяє їм в повному обсязі фінансувати власні потреби розширеного відтворення, і високі ціни на основні засоби та оборотні активи змушують використовувати інші джерела фінансового забезпечення. Досліджено та детально описано основні методи фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, що дозволило обґрунтувати застосування найбільш альтернативних методів фінансування, які зводяться до самофінансування, кредитування, державної фінансової підтримки та лізингу. З метою вивчення управлінських аспектів забезпечення ефективності фінансової діяльності наведено етапи управління з чіткою деталізацією функцій на кожному із них, що дає можливість правильно підходити до процесу управління та визначення його основних елементів. З метою забезпечення ефективності управління фінансовою діяльністю визначено основні структурні елементи цього процесу та чітко виділено особливості діяльності сільськогосподарських підприємств, що мають бути враховані під час розробки управлінських рішень.

Ключові слова: сільськогосподарські підприємства, управління фінансовою діяльністю, фінансові ресурси, фінансова діяльність, фінансове забезпечення.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 9.

Олександренко Ірина Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

E-mail: iruna_oleks@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6613-8107>

UDC 338.4
JEL: Q1; R51

Oleksandrenko I. V. Management of Financial Activities of Agricultural Enterprises in Ukraine

The aim of the article is to substantiate the need to manage the financial activities of agricultural enterprises in Ukraine in the context of ensuring a sufficient amount of financial resources to fulfill all production and non-production goals. In the context of the study, the essence of financial activity has been defined and its functional characteristics have been allocated, which allows for a detailed assessment of its role in the financial provision of enterprise development. The main factors influencing the financial activity of agricultural enterprises are systematized, the consideration of which is the determining function of the management process. An analysis of the main indicators of economic development of agricultural enterprises in Ukraine has been carried out, which has allowed to define the level of profitability of their activities, which indicates the availability of own financial resources in the structure of sources of financial support. It is substantiated that the profitable activity of agricultural enterprises does not allow them to fully finance their own needs of expanded reproduction, and high prices for fixed assets and current assets force them to use other sources of financial security. The main methods of financial support for the activities of agricultural enterprises have been researched and described in detail, which has allowed to substantiate the use of the most alternative methods of financing, which are reduced to self-financing, lending, State financial support and leasing. In order to study the management aspects of ensuring the efficiency of financial activities, the stages of management are presented with a clear detailing of the functions at each of them, which makes it possible to correctly approach the management process and determine its main elements. In order to ensure the efficiency of management of financial activities, the main structural elements of this process have been identified and the features of the activities of agricultural enterprises, which should be taken into account in the development of managerial decisions, have been clearly allocated.

Keywords: agricultural enterprises, management of financial activities, financial resources, financial activities, financial support.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 9.

Oleksandrenko Iryna V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Lutsk National Technical University (75 Lvivska Str., Lutsk, 43018, Ukraine)

E-mail: iruna_oleks@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6613-8107>

Аостатність фінансових ресурсів для здійснення різного роду виробничих і невиробничих операцій та їх ефективне використання забезпечується в результаті ефективного управління фінансовою діяльністю, яка відповідає за формування власного та позикового капіталу підприємства. Забезпечення ефективного управління фінансовою діяльністю є досить вагомим завданням для підприємств, які займаються сільськогосподарською діяльністю, оскільки наявність високих ризиків у виробничій та збутовій діяльності супроводжують дефіцит фінансових ресурсів для виконання не лише довгострокових планів, а й поточних зобов'язань. Результати фінансової діяльності підприємств сільського господарства в Україні не можна вважати задовільними, зважаючи на сезонний характер їх роботи, особливі умови розвитку та недостатню фінансову підтримку з боку держави.

Наявність зовнішніх чинників погіршення діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні в сучасних умовах їх розвитку, які негативно відображаються на обсягах виробництва та реалізації продукції, підвищують увагу до проблем фінансового забезпечення, вирішення яких лежить в основі ефективного управління фінансовою діяльністю.

Фінансові аспекти розвитку сільськогосподарських підприємств були об'єктом досліджень багатьох науковців. Зокрема, цій проблематиці присвячені праці О. Гудзь, П. Стецюка [1], І. Мушеника, О. Бурлакова [2], О. Пристемського [3], Н. Прокопенко зі співавторами [4], О. Рубай [5], О. Тулай [6], О. Яцух [7]. Основна увага у працях науковців була зосереджена на фінансовому забезпеченні діяльності сільськогосподарських підприємств, визначенні методів фінансування та обґрунтування альтернативних напрямів формування фінансових ресурсів. З метою подальшого дослідження цієї проблематики нами досліджено управлінські складові фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств як передумову збалансованого формування та раціонального використання фінансових ресурсів.

Згідно із зазначеним вище, основною метою цього дослідження було обґрунтування необхідності управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств, виділення ключових етапів, структурних елементів і напрямів його здійснення.

Згідно з П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», під фінансовою діяльністю розуміють: «діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства» [8]. Зважаючи на цей підхід, можна свідчити, що фінансова діяльність підприємства – це всі операції із надходження та вибуття грошових коштів,

які приводять до збільшення (зменшення) обсягу фінансового капіталу. Отже, фінансову діяльність підприємства можна трактувати як діяльність, що відповідальна за фінансове забезпечення його розвитку. Під фінансовим забезпеченням розвитку підприємства можна розуміти цілісний процес, що відповідає за забезпеченість фінансовими ресурсами, і його важливими функціями є формування, нарощення та використання фінансових ресурсів для виконання цілей й завдань фінансової політики [2, с. 136]. Основними функціональними характеристиками фінансової діяльності підприємства є:

- ✦ формування фінансового капіталу підприємства;
- ✦ створення резервів фінансових ресурсів;
- ✦ погашення зобов'язань за різними видами кредиторів;
- ✦ розподіл фінансових ресурсів за різними напрямками діяльності;
- ✦ виконання фінансових планів;
- ✦ забезпечення безперебійної операційної діяльності;
- ✦ фінансове забезпечення інвестиційних цілей і програм;
- ✦ фінансове забезпечення реалізації інновацій;
- ✦ забезпечення оновлення основних засобів і зниження їх рівня зносу.

Зважаючи, що діяльність сільськогосподарських підприємств має свої особливості, фінансове забезпечення їх розвитку також матиме певні відмінності, порівняно із підприємствами, які функціонують у інших сферах. Загалом такі особливості розвитку, як сезонність роботи, високий рівень ризику, залежність від земельних ресурсів та кліматичних умов, відображають нестабільність фінансового забезпечення та постійну потребу в додаткових зовнішніх фінансових ресурсах. Обмеженість підприємств сільського господарства у фінансовому забезпеченні спричиняє порушення їх фінансової безпеки, особливо це проявляється у використанні застарілої матеріально-технічної бази, застосування якої знижує якість продукції та підвищує її матеріаломісткість [3, с. 19].

На рис. 1 систематизовано основні чинники впливу на фінансову діяльність підприємств сільськогосподарської діяльності.

У практичній діяльності підприємств сільського господарства найбільш поширеними методами фінансового забезпечення їх розвитку є самофінансування, кредитування, державне фінансування та лізинг [6, с. 177]. Проте разом із найбільш поширеними методами фінансування сільськогосподарських підприємств можуть виступати такі:

Рис. 1. Фактори впливу на фінансову діяльність сільськогосподарських підприємств

Джерело: авторська розробка.

страхування, фондове фінансування, спільне фінансування та міжнародне фінансування [7, с. 204]. Прокопенко Н. С., Викалюк М. І. та Чигринець С. В. визначають, що фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств має містити: інвестиції (місцеві та іноземні), кредитування (кредиторами виступають банки та небанківські фінансові установи), бюджетні кошти (надані державою чи місцевими громадами), самофінансування, страхування та гранти (міжнародну допомогу) [4, с. 90].

Самофінансування в сучасних умовах розвитку підприємств сільського господарства не може в повному обсязі задовольнити потреби у фінансових ресурсах через низьку прибутковість цих суб'єктів, сезонний характер їх роботи та високі ризики, обумовлені природно-кліматичними чинниками. Проте фінансування діяльності за рахунок власних коштів зміцнює фінансову стабільність, дає змогу фінансувати ризикові програми, під які важко залучити зовнішні фінансові ресурси [5, с. 40]. Тому, разом із самофінансуванням, підприємства сільського господарства активно використовують кредитування, негативний вплив якого на фінансову діяльність агробізнесу проявляється у

високій ціні залучених кредитів. Проте кредитування в сільському господарстві є важливою формою фінансування бізнесу через сезонну діяльність даних суб'єктів господарювання, яка відображає нестачу власних коштів у певному періоді для формування виробничих запасів. Отримання банківських кредитів для сільськогосподарських підприємств є досить проблемним через складність їх оформлення та високі ставки відсотків, тому найбільш поширеним напрямом кредитування підприємств агробізнесу виступає комерційне кредитування, що відбувається в товарній формі.

Невід'ємною частиною фінансового забезпечення агровиробників є державна фінансова підтримка, яка виступає складовою аграрної політики держави та спрямована на підвищення ефективності сільськогосподарської діяльності. Найбільш часто державна фінансова допомога проявляється в наданні дотацій на розвиток рослинництва та тваринництва, податкових пільг чи наданні допомоги в матеріальній формі (мінеральні добрива, паливо, засоби захисту рослин). Проте розраховувати на державну фінансову підтримку можуть не всі сільськогосподарські підприємства, і її роль у фінансовому забезпеченні їх розвитку є незначною

через відсутність у бюджеті коштів на реалізацію цих цілей.

Загалом державна фінансова підтримка може бути прямою та непрямою. Пряма державна підтримка проявляється в наданні безповоротної грошової допомоги сільськогосподарським підприємствам для виконання певних цільових програм або в наданні кредитів під пільгові відсоткові ставки. Різновидом прямої державної підтримки також є надання на безоплатній основі мінеральних добрив для виробників сільськогосподарської продукції, які обробляють земельні ділянки, що практикувалось у 2023 р.

Непряма державна підтримка сільськогосподарських підприємств проявляється в наданні різного роду податкових пільг у сфері ведення бізнесу [4, с. 91].

Лізинг як напрям фінансового забезпечення розвитку підприємств сільського господарства в теперішніх умовах застосовується дуже рідко через його високу вартість. Лізинг передбачає кредитування придбання нових основних засобів, а більшість сільськогосподарських підприємств в Україні через фінансову неспроможність у своїй діяльності використовують основні засоби, які були у вжитку, що також зменшує привабливість цієї форми фінансового забезпечення бізнесу. Проте для тих сільськогосподарських підприємств, які мають бажання оновлювати основні засоби та підвищувати продуктивність праці, не маючи власних коштів, лізинг виступає альтернативним напрямом фінансування.

З метою загальної оцінки результатів діяль-

ності сільськогосподарських підприємств в Україні у табл. 1 наведено основні показники їх розвитку.

Як показують дані табл. 1, рентабельність операційної діяльності сільськогосподарських підприємств у сфері рослинництва була вищою за рентабельність операційної діяльності у сфері тваринництва, що пояснюється більш ефективною ціновою політикою та більшими обсягами виробленої продукції, що дозволяло покривати постійні витрати, які є незалежні від обсягу діяльності. Як показують дані, у 2022 р. відбулося зниження всіх показників, що обумовлено воєнним станом у країні. Зокрема, обсяг виробництва у сфері сільського господарства у 2022 р. знизився на 21,4% через зменшення обсягів виробництва у сфері рослинництва на 26,3% і в результаті зменшення обсягів виробництва в іншій діяльності в аграрній сфері – на 32,9%. У сфері тваринництва обсяг виробництва продукції у 2022 р. зріс на 2,5%. У 2022 р. розмір валової доданої вартості, отриманої у сфері сільського господарства, зменшився на 24,2%. Рівень рентабельності діяльності у сфері тваринництва та рослинництва також мав тенденцію до зниження у 2022 р.

Загалом можна зазначити, що діяльність сільськогосподарських підприємств була прибутковою, і власні джерела фінансування були наявними протягом 2018–2022 рр. Проте наявність власних фінансових ресурсів не є достатньою для розширеного розвитку та інвестицій, що потребує пошуку зовнішніх джерел фінансування. Залучення зовнішніх фінансових ресурсів лежить в основі фінансової діяльності, досягнення ефективності якої є неможливим без належного управління. Управління фі-

Таблиця 1

Аналіз економічних показників розвитку сільського господарства в Україні

Показник	Рік				
	2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг виробництва у сфері сільського господарства, млн грн	847587	842767	892852	1366456	1073916
Частка обсягу виробництва у сфері рослинництва, %	74,2	74,0	75,1	80,5	75,5
Частка обсягу виробництва у сфері тваринництва, %	23,7	23,8	22,8	17,4	22,7
Частка обсягу виробництва в іншій сфері сільського господарства, %	2,1	2,2	2,1	2,1	1,8
Рентабельність операційної діяльності у сфері рослинництва, %	20,6	21,9	22,2	48,2	23,6
Рентабельність операційної діяльності у сфері тваринництва, %	13,8	10,4	5,3	11,3	11
Рентабельність усієї діяльності у сфері рослинництва, %	15,5	18,3	16,8	43,1	16,7
Рентабельність усієї діяльності у сфері тваринництва, %	11,3	9,2	1,2	12,7	2,5
Валова додана вартість, млн грн	347501	344023	381392	576821	436954

Джерело: складено автором за даними [9].

нансовою діяльністю, яке пов'язане із управлінням фінансовими ресурсами, являє собою цілісну систему, яка включає певні принципи, методи, важелі, інструменти, за допомогою яких відбувається рух грошових потоків відповідно до законодавства та інтересів власників підприємства [1, с. 333]. З огляду на цей підхід, під управлінням фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств можна розуміти певну систему, яка включає завдання, методи фінансування, важелі та інструменти забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів та ефективного їх використання в контексті досягнення фінансової стабільності бізнесу.

У процесі управління фінансовою діяльністю необхідно чітко сформулювати цілі, завдання, дотримуватися принципів та вміти правильно підібрати необхідні важелі й інструменти. Нами виділено окремі етапи управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств із чітким розмежуванням завдань на кожному із них. Управління фінансовою діяльністю сільськогосподарською діяльністю має відбуватись таким чином:

1. *Визначення цілей із отриманням конкретних результатів.* Основними завданнями на цьому етапі є чітке обґрунтування цілей і подання фінансових показників, які мають бути досягнуті у процесі управлінського процесу (рентабельність власного капіталу, коефіцієнт фінансової незалежності, розмір власного оборотного капіталу й інше).
2. *Визначення факторів впливу на фінансову діяльність із оцінкою їх впливу з метою розмежування факторів із негативним і позитивним впливом.*
3. *Визначення важелів та інструментів управління фінансовою діяльністю в короткостроковому та довгостроковому періодах.* До важелів управління належать: інвестування, кредитування, амортизація, оподаткування, планування, участь у державних програмах фінансування. Відповідно до цього інструментами управління будуть відсоткові ставки, ставки податків, орендна плата, норми амортизації, розмір податкових пільг, розмір дотацій, ставки страхових платежів та інше.
4. *Формування управлінських рішень і завдань, які передують їх досягненню.* Основними управлінськими рішеннями можуть бути:
 - ✦ збільшення власного капіталу завдяки зростанню нерозподіленого прибутку;
 - ✦ залучення кредитів для фінансування довгострокових інвестицій;

- ✦ спрямування кредитних коштів на фінансування потреби в оборотних коштах;
 - ✦ зменшення кредиторської заборгованості шляхом реструктуризації наявної дебіторської заборгованості;
 - ✦ підвищення оборотності запасів шляхом зменшення залишків готової продукції;
 - ✦ участь у державних програмах та отримання бюджетних дотацій;
 - ✦ мінімізація податкових платежів і своєчасне виконання фінансових зобов'язань.
5. *Формування фінансових планів* конкретно за кожним напрямком діяльності й одного зведеного фінансового плану.
 6. *Збір інформації та постійний аналіз фінансових показників* з метою виявлення їх зміни в динаміці та нейтралізації негативних змін.
 7. *Постійний моніторинг за результатами ведення фінансової діяльності та формування висновків щодо виконання різного роду планів.*

Управління фінансовою діяльністю тісно пов'язано із управлінням фінансовими ресурсами, оскільки рух останніх визначає результати фінансової діяльності та ефективність її здійснення. І, таким чином, для досягнення ефективності в напрямку управління фінансовою діяльністю фінансова політика має містити: політику управління оборотними активами, дебіторською та кредиторською заборгованістю; інвестиційну політику; кредитну політику; облікову політику; податкову політику [1, с. 335].

Політика управління оборотними активами, дебіторською та кредиторською заборгованістю на підприємствах сільського господарства має бути спрямована на ефективне використання коштів, залучених для придбання оборотних засобів, зменшення залишків готової продукції, сумнівної дебіторської заборгованості, що загалом зменшить розмір витрат операційної діяльності та дозволить збільшити чистий прибуток і наростити обсяг власного капіталу.

Управління інвестиційною політикою покликано забезпечити оновлення наявних основних засобів чи придбання нових, без яких неможливо забезпечити діяльність сільськогосподарських підприємств і їх економічне зростання. У межах управління фінансовою діяльністю управління інвестиційною політикою спрямоване на залучення й ефективне використання коштів, залучених у вигляді інвестицій чи на інвестиційні цілі.

Кредитна політика націлена на залучення вигідних кредитів з мінімальними відсотковими

ставками, що дозволить забезпечити ефективність фінансовою діяльністю з позиції досягнення оптимальної структури капіталу.

Облікова політика в контексті управління фінансовою діяльністю повинна в повному обсязі забезпечувати управлінський процес необхідною інформацією щодо розмірів залучених, використаних чи погашених фінансових ресурсів. Управління податковою політикою є важливим напрямом управління фінансовою діяльністю в тому аспекті, що дозволяє оптимізувати податкові зобов'язання, використати наявні в законодавстві податкові пільги, спрямовані на зменшення видатків грошових коштів і збільшення власних фінансових ресурсів.

Систематизуючи результати дослідження, нами визначено структурні елементи управління фінансовою діяльністю, що наведено на рис. 2.

Під час управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати такі особливості:

- ✦ сезонний характер операційної діяльності;
- ✦ види сільськогосподарської продукції, яка виробляється;
- ✦ структура доходів від реалізації в межах рослинництва чи тваринництва;
- ✦ наявність державної підтримки в минулі чи поточний періоди;
- ✦ питома вага власних і позичених коштів у джерелах формування необоротних активів та обігових засобів;
- ✦ урожайність сільськогосподарських культур і продуктивність праці;
- ✦ система оподаткування та розмір податкового навантаження;
- ✦ наявність позикових коштів і джерела їх формування;

Рис. 2. Структурні елементи управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств
 Джерело: авторська розробка.

- ✦ зменшення ринків збуту в умовах воєнного стану.

Ефективне управління фінансовою діяльністю буде проявлятися в досягненні оптимальної структури капіталу (за рівнем фінансової стійкості, ефектом фінансового важеля, вартістю капіталу), у формуванні високого рівня фінансового потенціалу та в достатності фінансових ресурсів для забезпечення всіх цілей і програм. За ефективного управління фінансовою діяльністю сільськогосподарські підприємства матимуть змогу раціонально використовувати фінансові ресурси, вчасно поповнювати запаси та з мінімальними наслідками відчувати ризик втрати прибутку та погіршення фінансового стану.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження доводить необхідність управління фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств, оскільки його ефективність прямо впливає на достатність фінансового забезпечення, зважаючи на ризики та сезонний характер виробництва. Визначено, що під управлінням фінансовою діяльністю сільськогосподарських підприємств необхідно розуміти певну систему, яка включає завдання, принципи, методи фінансування, важелі та інструменти забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів та ефективного їх використання в контексті досягнення фінансової стабільності бізнесу.

Визначені етапи управління фінансовою діяльністю та систематизовані структурні елементи управлінського процесу складають основу для формування певних механізмів фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств.

У результаті дослідження виокремлено такі напрями управління фінансовою діяльністю:

- 1) залучення фінансових ресурсів із різних джерел та оцінка ефективності;
- 2) розподіл фінансових ресурсів у межах різних сфер;
- 3) збільшення власного капіталу;
- 4) формування власних обігових коштів;
- 5) реструктуризація кредиторської заборгованості;
- 6) участь у різних державних фінансових програмах, націлених на підтримку розвитку сільськогосподарських підприємств.

Подальші дослідження в цьому напрямку будуть націлені на вдосконалення методичних підходів до оцінювання ефективності фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств, зважаючи на специфічні умови їх функціонування. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гудзь О. Є., Стецюк П. А. Концептуальні засади формування системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 1. С. 330–340. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2892/2930>
2. Мушеник І. М., Бурлаков О. С. Оцінка стану фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2017. № 2. С. 133–138. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/303834.pdf>
3. Пристемський О. С. Фінансове забезпечення розвитку сільського господарства як фактор його фінансової безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*. 2017. Вип. 26. Ч. 1. С. 18–21. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/26-1-2017/6.pdf>
4. Прокопенко Н. С., Виклюк М. І., Чигринець С. В. Обґрунтування основних форм фінансового забезпечення відтворювальних процесів у сільському господарстві України. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 88–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure71-16>
5. Рубай О. Оцінка стану фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Аграрна економіка*. 2019. Т. 12. № 1–2. С. 38–43. URL: https://agrarianeconomy.lnup.edu.ua/images/docs/ae_2019_12_1-2/6.pdf
6. Тулай О. І. Парадигма фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2018. Т. 3. № 4. С. 175–184. URL: <http://ujae.org.ua/paradygma-finansovogo-zabezpechennya-silskogospodarskyh-pidpryemstv/>
7. Яцух О. О. Теоретичні засади фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2018. № 3. С. 199–210. DOI: [10.31388/2519-884X-2018-38-199-210](https://doi.org/10.31388/2519-884X-2018-38-199-210).
8. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
9. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

REFERENCES

- Hudz, O. Ye., and Stetsiuk, P. A. "Konseptualni zasady formuvannia systemy upravlinnia finansovymy resursamy pidpryemstv" [Conceptual Principles of the Formation of the System of Management of Financial Resources of Enterprises]. *Finansovo-kredyt-*

na diialnist: *problemy teorii i praktyky*, no. 1 (2021): 330-340. <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2892/2930>

[Legal Act of Ukraine] (2013). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

Mushenyk, I. M., and Burlakov, O. S. "Otsinka stanu finansovoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv" [Assessment of the State of Financial Provision of Agricultural Enterprises]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 2 (2017): 133-138. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewBy-FileId/303834.pdf>

Oftsiiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua>

Prokopenko, N. S., Vykliuk, M. I., and Chyhrynets, S. V. "Obgruntuvannia osnovnykh form finansovoho zabezpechennia vidtvoriuvalnykh protsesiv u silskomu hospodarstvi Ukrainy" [Justification of the Main Forms of Financial Security of Reproductive Processes in the Agriculture of Ukraine]. *Infrastruktura rynku*, no. 71 (2023): 88-92. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure71-16>

Prystemskiy, O. S. "Finansove zabezpechennia rozvytku silskoho hospodarstva yak faktor yoho finansovoi bezpeky" [Financial Provision for the Agricultural

Development as a Factor of Its Financial Safety]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya «Ekonomika i menedzhment»*, iss. 26, part 1 (2017): 18-21. <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/26-1-2017/6.pdf>

Rubai, O. "Otsinka stanu finansovoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv" [Assessment of the State of Financial Support of Agricultural Enterprises]. *Ahrarna ekonomika*, vol. 12, no. 1-2 (2019): 38-43. https://agrarianeconomy.lnup.edu.ua/images/docs/ae_2019_12_1-2/6.pdf

Tulai, O. I. "Paradyhma finansovoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv" [Paradigm of Financial Support of Agricultural Enterprises]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki*, vol. 3, no. 4 (2018): 175-184. <http://ujae.org.ua/paradyhma-finansovogo-zabezpechennya-silskogospodarskyh-pidpriemstv/>

Yatsukh, O. O. "Teoretychni zasady finansovoho zabezpechennia diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv" [Theoretical Basis of Financial Support of Activity of Agricultural Enterprises]. *Zbirnyk naukovykh prats Tavriiskoho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu*, no. 3 (2018): 199-210. DOI: 10.31388/2519-884X-2018-38-199-210

УДК 336.143
JEL: H20; H71; O23
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-201-210>

ПРІОРИТЕТИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

©2024 КРАЧОК Л. І.

УДК 336.143
JEL: H20; H71; O23

Крачок Л. І. Пріоритети податкової політики соціально-економічного розвитку територіальних громад

У статті сформовано пріоритети податкової політики соціально-економічного розвитку територіальних громад під впливом ендо- та екзогенних факторів її реалізації. У ході дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз і синтез, метод причинно-наслідкового аналізу, методи систематизації та логічного узагальнення, а також метод SWOT-аналізу. Їх застосування дозволило виявити та систематизувати проблеми реалізації податкової політики в контексті забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад в Україні, ураховуючи нормативно-правовий, організаційно-економічний та управлінсько-регуляторний аспекти. Методом SWOT-аналізу виявлено перешкоди та можливості, слабкі місця та сильні сторони впровадження податкової політики, спрямованої на розвиток окремих територій країни. Відповідно до його результатів визначено пріоритети податкової політики соціально-економічного розвитку територіальних громад. Запропоновано, щоб реалізація вказаних пріоритетів податкової політики соціально-економічного розвитку територіальних громад України, зважаючи на її адміністративно-територіальний устрій та відмінності у природно-ресурсному, виробничо-галузевому та соціально-економічному забезпеченні окремих територій, відбувалася насамперед на місцевому рівні, що допоможе сформувати «центри розвитку», економічне зростання яких за принципом дифузії поширяться на регіональний і національний рівні. Передбачається, що виявлені пріоритети допоможуть удосконалити наявну податкову політику, сприяючи нарощуванню податкового потенціалу міських бюджетів, формуванню підприємницького середовища, підвищенню податкової культури як на рівні населення, так і на рівні компетентних органів місцевої влади, а також зростанню соціальної свідомості та участі в економічному розвитку територіальних громад.

Ключові слова: податкова політика, територіальна громада, соціально-економічний розвиток, пріоритети податкової політики, децентралізація, оподаткування.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 11.

Крачок Людмила Ігорівна – кандидат економічних наук, викладач-стажист кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва (вул. Інститутська, 1, Умань, 20305, Україна)

E-mail: lyudmila.krachok@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2878-1357>